

A Szentandrassy Galéria online magazinja

Fotó: EM. Soós György

TARTALOM

03 KÖSZÖNTŐK
Sztojka Attila
Papp Róbert
Szentandrassy Szerafina
Kunhegyesi Ferenc

12 SZENTANDRÁSSY
ISTVÁN
Galériánk névadója

22 AKTUÁLIS
KIÁLLÍTÁSUNKRÓL
Bódi Barba / DrBoba:
élményTÉR-képek

10 HÍD A DUNÁN

14 KIÁLLÍTÁSOK
Művek, alkotók, kiállítások
A Szentandrassy Galériában
(2022-2025)

25 TERVEINK
Következő kiállításunk
Évfordulók, megemlékezések

KÖSZÖNTŐ

Sztojka Attila társadalmi esélyekért és roma kapcsolatokért felelős államtitkár

Vannak nevek, amelyek nem csak a történelemlétkönyvekbe, hanem a szívünkbe is beíródnak. Szentandrassy István ilyen név. Az ő élete és művészete a magyar nemzet és a roma közösség közös kincse. Egy ember, aki képes volt vászonra álmotni azt, amit szavakkal nehéz lenne elmondani.

Az ő hitvallása világosan mutatta: a művészet nem csak dísz, hanem iránytű. Iránytű, amely megmutatja, hogy kik vagyunk, honnan jöttünk, és hogy milyen magasra érhetünk, ha merünk hinni magunkban és egymásban. Szentandrassy nem csupán festett – utat mutatott. Nekünk pedig az a dolgunk, hogy ezt az utat járhatóvá tegyük a jövő nemzedékei számára is.

A Szentandrassy István Roma Művészeti Galéria ennek az örökségnek az élő bizonyítéka. Nem csupán egy kiállítótér, hanem egy találkozási pont.

Egy hely, ahol romák és nem romák, múlt és jelen, álom és valóság összeér. Ez a galéria egyfajta üzenet:

**itt vagyunk, együtt vagyunk, és
közösén építünk!**

Eljutottunk oda, hogy két év alatt több mint 12.000 ember fordult meg ezen a helyen. Ez a szám több, mint pusztán adat. Ez egy közösség hangja, amely azt mondja: értjük, amit ez a hely képvisel, és értékeljük azt. A közösség megértette és megbecsüli ezt az értéket. Szentandrassy öröksége arra tanít bennünket, hogy ne féljünk a nagy álmoktól. Ahogy ő is hitte: a roma szó egyet kell jelentsen a minőséggel, az alkotással és az értékteremtéssel, ez a munka pedig rajtunk múlik.

Nekünk pedig nem csupán álmotnunk kell, hanem tennünk is érte. Mert azok a népek, amelyek a kultúrájukat megbecsülik, mindig magasabbra emelkednek. Magyarország mindannyiunk közös otthona. Mindenki, aki dolgozik, épít és hozzátesz, a nemzet részévé válik. Szentandrassy István ránk bízott öröksége ennek az építésnek az egyik legszebb szimbóluma. Vigyáznunk és gyarapítanunk kell és méltóvá kell tennünk a jövőhöz!

Papp Róbert galériaigazgató

Szentandrassy István neve egyet jelent a kortárs roma festészet egyik legmélyebb és legintellektuálisabb vonulatával. Olyan alkotó volt, aki nem csupán vászonra vitte a cigányság narratíváit, hanem újraértelmezte és transzcendens szintre emelte azokat. Festészete egyszerre őrzött archaikus tradíciókat és feszegette a képzőművészet határait: sötét tónusú, belső feszültséggel teli kompozíciói balladai sűrítettséggel mesélnek identitásról, kirekesztettségéről és sorsszerűségről.

Először egy forgatás alkalmával találkoztam vele.

Felkészültsége, művészettörténeti tájékozottsága, szellemi mélysége elsőre megbénított – féltem kérdezni tőle.

Aztán, ahogy beszélgetésünk formát öltött, megértettem: itt egy ember áll előttem, aki nemcsak látja, hanem érti is a világot.

Egy alkotó, akinek művészete nem pusztán esztétikai vállalkozás, hanem intellektuális és erkölcsi állásfoglalás is.

Szenty mindig hitt abban, hogy a roma kultúra egyetemes érték, amely méltó helyet kell hogy kapjon a művészettörténet nagy narratívájában. Nem kért engedményeket, nem engedett kompromisszumokat. Művei szenvedéllyel, drámaisággal, mégis letisztult formanyelvvel reflektálnak a történelemre és a személyes sorsokra.

Munkásságát a Kossuth-díj ismerte el, de ami ennél is fontosabb: művészete örökre velünk marad. Számomra pedig az a megtiszteltetés adatott, hogy nemcsak barátja, hanem egyfajta tanítványa is lehettem. Mindig előtérbe akart helyezni, mindig azt kereste, hogyan segíthet.

A Szentandrassy István Roma Művészeti Galéria nemcsak az ő nevét viseli, hanem az általa képviselt szellemiséget is tovább kívánja vinni. Mert művészet nem létezhet a valóság mély ismerete, az igazság kimondásának bátorsága és a kulturális örökség vállalása nélkül.

Emlékét és művészetét tisztelettel és felelősséggel ápoljuk.

Szentandrassy István és Papp Róbert

Szentandrassy Szerafina,
Szentandrassy István lánya

Apa festőművész volt, cigány ember és magyar ember, valamint igaz hazafi is: imádta Magyarországot. Mindemellett hű barát, társ, ember, segítő és támogató, folyamatosan tanuló és nagy-nagy tanító is. De mindezek mellett a legfantasztikusabb Apa!

Mindig alkotott! Igen, korszakalkotó képeket alkotott, valamint korszakalkotó gondolatokat hívott életre. Szenty-barnákat, madonnákat, vallási alapú képsorozatok, elmúlt idők irodalmi alkotásainak feldolgozásait (Szindbád utazásai, Lorca: Cigány románcok, Villon-balladák, Shakespeare: Szentivánéji álom), természetesen a cigány mesterségek sorozatot, a Szárnyasoltárt, az Utolsó vacsorát... és még sorolhatnám, mert a legutóbbi sorozatára, az 1956-os roma hősökre – és az abból készült postai bélyegekre – rendkívül büszke volt.

Mindeközben verseket, novellákat is írt és rengeteget grafikázott.

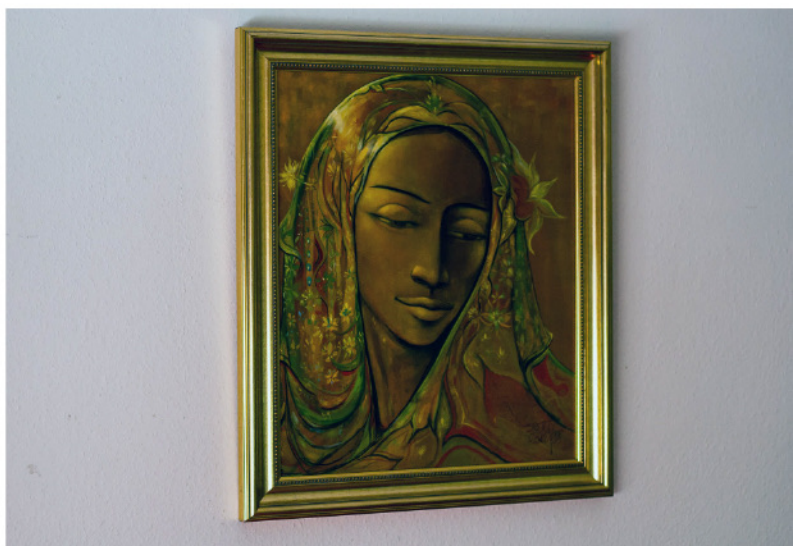
Apukám művészete világszerte érthető, hiszen vizuális nyelven beszél.

Életútja, sorsközösség-vállalása, szellemi nagysága, lelki egészsége hozzájárult a roma kultúra alapkövetéséhez.

Apa nagyon sokoldalú és sokrétűen gondolkodó ember volt.

Nekünk, a családjának mindenképpen feladatunk van abban, hogy életben tartsuk, továbbvigyük a Szenty-kultuszt. Mi ezt tudjuk, érezzük és tesszük is. Az egyik ilyen kultusz-közvetítőként tekintünk a Szentandrassy István Roma Művészeti Galériára is. A Galéria egyfajta közösségépítő, közösségalkotó szerepkört lát el és természetesen az értékközvetítést is hitelesen testesíti meg. Mindemellett a híd szerepét is be kívánja tölteni a többségi és kisebbségi létben élők között. És természetesen gondolatokat kíván ébreszteni a kultúra eszközével az alapvető emberi értékek figyelembevételéért, megtartásáért, evidenciájáért.

Kívánom, hogy leljék örömeiket a Szentandrassy István Roma Művészeti Galéria színes programjaiban.

Szentandrassy István festményei

Kunhegyesi Ferenc művészeti vezető

„A képeid mindig
meg fognak védeni”
— mondta Szenty
egykor nekem még
az elején.

Mitől kellene védenem magam?! Akkor egy szót sem értettem mindebből.

Ma talán sejtem, de még mindig körvonalakban, alaktalan ködtestként jelennek meg számomra. Kultúrmozgalmi békeharc?! Karc az ecsettel, az elkülönült cigányfestészet kultúrgettósodásának kanonizált magánya?! Magyar művésznek kevés, de cigánynak sokkkk?! Talán az ecsetben több az igaz szó, mint a hangzatos, hízelgő mondatokban.

Néha szebb a rút magánya, mint a szépség maszkjának körberajongása. Mint az udvari bolond csilingelő igaza.

Igazat kiáltani suttogva?! A művész nem a kortársaság tagja, ha igaz! Az utókornak dobja ki lapjait, ahogy Albert Dürer – „itt jártam”.

A kor tanújaként mint garabonciás.

„A sárga mellett olykor a kék is elfér, de ha mégsem, zöld lesz belőle”...

Kunhegyesi Ferenc és Szentadrásy István

HÍD A DUNÁN

Kedves Olvasó!

2023 augusztusa óta működik Budapest belvárosában, közel a Dunához, az V. kerületi Irányi utcában a Szentandrassy István Roma Művészeti Galéria, melynek története a Bálnában indult, *A Mester és Tanítványok – Szentandrassy István, Kunhegyesi Ferenc, Túró Zoltán* című kiállítással, 2022. március 10-én. Még nyolc kiállítást láthatott itt a közönség, majd augusztus 25-én David Beer *Halhatatlan szépség* című tárlatával nyitott a Galéria az új helyszínen, ahol azóta is fogadja az érdeklődőket – elsősorban mint kiállítóhely, de mint a társelművészetek, a roma ünnepek, az ismeretátadás, a megismerés és a közösségépítés színhelye: a Duna mellett egy képzeletbeli híd romák és nem romák között.

De mik is a kortárs cigány képzőművészet alappillérei? Mi a hagyomány, amire építkeznek, folyamatosan keresve-megtalálva saját hangját, vízióit, képeit, amelyeket e falak között láthatunk?

„A közép- és kelet-európai országokban élő cigányok a nyugatiaknál jóval erősebben őrizték a hagyományos cigány életformát, az ősi szokásokat és mesterségeket. Ez egyben többnyire civilizációs elmaradottsággal és nehéz szociális körülményekkel párosult. Ennek a hagyományos életformának a felbomlása 1945 után kezdődött el, s a hatvanas-hetvenes években a falusi munkalehetőségek csökkenésével, az iparosodás előretörésével drasztikus módon felgyorsult. A közép- és kelet-európai cigányság, hogy az életformaváltásnak ebben a krízisekkel terhes, új korszakában kifejezhesse a maga sorsát, vágyait, eszmélését, hogy hírt adhasson belső világáról, megszülte a maga országonként változó létszámú értelmiségét, s ezen belül költőit, íróit, előadóit és képzőművészeit.” – írja Kerékgyártó István, a roma kultúra alapos ismerője arról a történeti-társadalmi-szellemi-kulturális folyamatról, ami a roma képzőművészet erőteljes kibontakozásához vezet. (*A cigány képzőművészet – Elindulás és kibontakozás*. In Romológiai ismeretek, Corvinus Kiadó, 1999)

Itthon a hetvenes években előbb az irodalom területére törnek be alkotók: Bari Károly, Lakatos Menyhért, Choli Daróczi József. A roma képzőművészet első nagy alakja, Balázs János 1968-ban kezd el festeni a salgótarjáni Pécskő utcai cigánydombon álló kis kunyhójában, hogy alig néhány év alatt világhírnévre tegyen szert, a hetvenes évek közepére pedig visszaérkezik Hollandiából Péli Tamás festőművész, hogy a nagy triumvirátus (Choli, Lakatos, Péli) múltat és így jövőt is építsen az eladdig megszüntetésre ítélt roma népnek.

A hetvenes évek végén kezd el az országjárást Daróczi Ágnes társaival (többek között Bánszky Pállal, Bársony Jánossal, Choli Daróczi Józseffel, Kalla Évával, Karsai Zsigmonddal, Lakatos Menyhérttel, Pap Oszkárral, Péli Tamással), hogy felfedezzék a roma képzőművészetet: például Balogh Balázs Andrást, Oláh Jolánt, Bada Mártát, Orsós Terézt. „Megéreztem, hogy itt sokkal többről van szó: a festészetben megszületett a cigányság. Most már nem lehet azt mondani, hogy csak egy Balázs János 'naiv művésznünk' van. S nem lehet azt sem mondani, hogy csak a Holland Királyi Akadémián tanult profi festő, Péli Tamás van. Ez itt egy hosszú és nehéz út volt, ahol kaszával kellett közlekedniük az első elindulóknak. S aztán a kitaposott úton a többiek is útra kelhettek...” – mondja életrajzi könyvében (*Hosszú az út előttem*, Magvető, 2023) Daróczi Ágnes, aki 1979-ben e munka nyomán megrendezi az Autodidakta Cigány Képzőművészek I. Országos Kiállítását. S mikor 2009-ben megjelenik a *Cigány festészet. Magyarország, 1969-2009. Válogatás a Fővárosi Cigány Ház közgyűjteményéből* című album, Zsigó Jenő főszerkesztő már 74 roma származású képzőművész alkotásait, életútját mutatja be.

Több mint félszáz évtized áll tehát a roma képzőművészet mögött, mely idő alatt teljesítményével, eredményeivel, az alkotók tehetségével saját jogon kivívta, hogy a magyarországi és egyetemes művészettörténet egyenrangú része legyen, méltó otthonaként pedig 2022-ben megalapult a Kossuth-díjas festőművész Szentandrassy Istvánról elnevezett Roma Művészeti Galéria is.

A Szentandrassy Galéria a Bálnában

A Szentandrassy Galéria az Irányi utcában

Péli Tamás

Oláh Jolán

Bada Márta

Orsós Teréz

Balázs János

Balogh Balázs András

„SZABAD AKARTAM LENNI” – SZENTANDRÁSSY ISTVÁN (1957-2020)

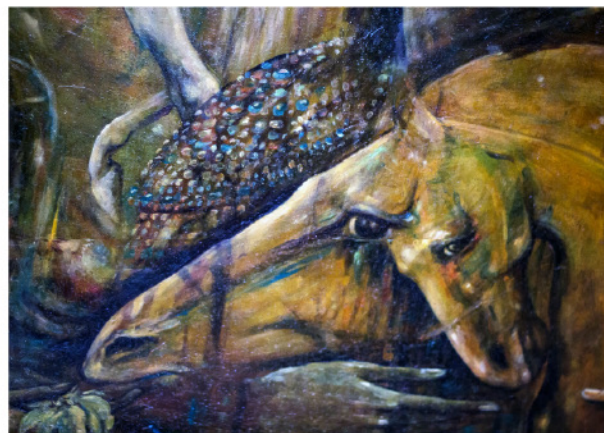

Szentandrassy István festménye

Galériánk névadója az iskolateremtő Péli Tamás tanítványa volt, majd létrehozva saját univerzumát, maga is Mesterré vált az őt követő generáció néhány tagja számára. Szent András sorsú intézeti gyermek volt, de kíváncsisága, érzékenysége és belső tartása megvédte az elkallódástól. „Gyermekekoromban huncut gyerek akartam lenni, hát az is voltam. Felnőttként meg... szabad akartam lenni. Lehetőségeimhez képest mondjuk mindig is szabadabb voltam, mint a többi gyerek. Árva voltam, de jó volt a képzelőerőm – és ez nagy szabadság!” – mondta egy interjúban. Később is szívesen emlegette szerencsését, jó sorsát, hogy találkozott olyan emberekkel, akik felismerték a benne rejlő képességeket, érzékenységet, s akiktől akkor tanulhatott, amikor a legnagyobb szüksége és nyitottsága volt rá. „Tizennégy éves volt, amikor becsapódott mögötte a vidéki nevelőintézet kapuja, és ötszáz forinttal a zsebében feljött Budapestre – írja monográfiája, Kerékgyártó István. – Különböző munkahelyeken dolgozott, többek között kertészetben, kórházban és szociológiai kérdezőbiztosként.

Szabad idejében verseket, drámákat írt és rajzolt. Egy alkalommal újságból értesült arról, hogy egy dunántúli faluban, Csapiban cigány olvasótábort rendeznek. Odautazott hát, és találkozott az eszmélkedő-szerveződő roma értelmiség legjelentősebb képviselőivel, például Choli Daróczi József cigányul és magyarul író költő-műfordító tanárral, meg az első magyarországi hivatásos cigány festőművésszel, Péli Tamással, majd később megismerkedett ennek az alkotói, baráti körnek a többi tagjával, Lakatos Menyhért íróval és Kovács József költővel.”

A választásra, hogy mifelé induljon el sokirányú önkifejezési vágya, Péli ösztönözte: „Látom, hogy nagyon jó verseket írsz, Pityu – mondta Péli –, de Kovács jobb költő, mint te. Látom, hogy rajzolgatsz, hidd el, neked jó utad van a rajzhoz. Jó lenne ezt az utat erősíteni, Kovács költő-személyiség, te meg festői karakter vagy. Nagyon jó grafikusai pályát tud-nék elképzelni neked.” – emlékezett később erre az időszakra.

Szentandrassy István festménye

Szentandrassy István (Fotó: EM. Soós György)

„A cigány kultúra kibontakozásának korszakos jelentőségű periódusa volt ez az időszak. Ebben a közegben kell értelmeznünk Szentandrassy István festői indulását. Az emberi teljességet adó figuralitás képezi Szentandrassy művészetének különleges értékét, érzelmi, indulati, hangulatteremtő, sorsértelmező erejét, szuggesztivitását és varázsát. A reneszánsz művészeti hagyomány megújításának példáját Péli közvetítette Szentandrassy számára, de ezt a tradíciót ő a maga módján formálta át, teremtette újjá.” (Kerékgyártó)

Festői, grafikus egyedisége és kvalitásai mellett mindig sok szó esik emberi nagyságáról, amit mégsem elég hangsúlyozni ebben az egyre széthúzóbb, széttartóbb, sokszor az egyéni érdekeket a közösségi elé emelő világban.

Szenty a szó legnemesebb értelmében humanista lény volt, teljes szívével fordult szűkebb közössége, a romák, és a tágabb: a magyarság felé. Átérezte az eltiportak és az elesettek szenvedését, becsülte és soha nem fukarkodott, ha méltatni és dicsérnie lehetett az arra méltó elődöket és kortársakat, és tett is értük, erején felül is.

Nem adatott hosszú élet számára, de épp elég, hogy emberi és művészi nagysága ránk, hátramaradottakra, utódokra nagy felelősséget rójon, hogy így is, és csak így lehet. Ahogy ő mondta: „Oda kell eljutni, hogy ahol egyszer tüzet raktunk, más is tudjon melegedni. Oda, ahol van belső tűz, erő, ahol nem félünk egyedül maradni.”

MŰVEK, ALKOTÓK, KIÁLLÍTÁSOK

A SZENTANDRÁSSY GALÉRIÁBAN (2022-2025)

Megalapítása óta 22 kiállítást rendeztünk a Galériában.

A HAGYOMÁNYTEREMTŐ ELŐDÖK KIÁLLÍTÁSAI:

MESTER ÉS TANÍTVÁNYOK (2022)

Szentandrassy István, Kunhegyesi Ferenc, Túró Zoltán

BALÁZS JÁNOS – EMLÉKKIÁLLÍTÁS (2022)

IN MEMORIAM PÉLI TAMÁS (2022)

VÁLOGATÁS A HORN-GYŰJTEMÉNYBŐL – A VARÁZSLÓ MESÉJE (2023)

Balogh Balázs András, Szentandrassy István, Balázs János, Péli Tamás műveiből

Ledényi Attila

Horn Péter

Kunhegyesi Ferenc

SZENTANDRÁSSY ISTVÁN: BARNA IKON (2024)

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

PHARRAJIMOS – FÁJDALOM A ROMA HOLOKAUSZTBAN (2022)

Kiállítók: Balázs Balogh András, Balogh Tibor, Dilinkó Gábor, Farkas Attila, Farkas Noémi, Kunhegyesi Ferenc, Lőrincz Mária Magdolna, Nyári Sárkány Péter, Orsós Teri, Ökrös Mónika, Szentandrassy István, Szilágyi János, Váradi Gábor, Túró Zoltán

KÖZÖSSÉG & TÁBOR & ALKOTÁS (2023)

Kiállítók: Balogh Tibor, Bari Janó, Bódi Barbara (Boba), David Beer, Farkas Noémi, Ferkovics József, Gaál József, Hájas Zoltán, Illés Barbara, Kárpáti Zsuzsanna, Kiss Sándor, Kunhegyesi Ferenc, Lőrincz Mária Magdolna, Miklós Viktorné, Ökrös Mónika, Ráczné Kalányos Gyöngyi, Somogyi Ferenc, Túró Zoltán, Vári Zsolt

Gaál József

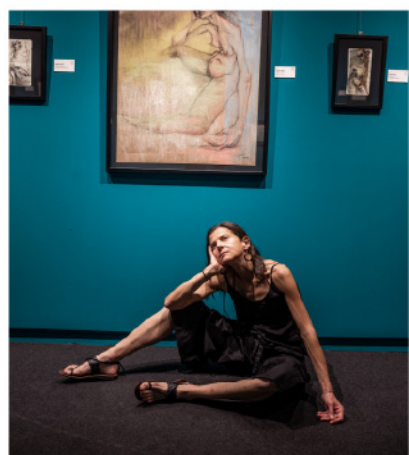
EGYÉNI ÉS PÁROS KIÁLLÍTÁSOK:

BALOGH TIBOR (2022)

Feledy Balázs és Balogh Tibor

FARKAS NOÉMI: NEMIGEN (2022)

Farkas Noémi

ÁLOMTÓL A VALÓSÁGIG – VÁRADI GÁBOR, VINCZE DORKA (2023)

Molnár István Gábor és Váradi Gábor

Kunhegyesi Ferenc és Vincze Dorka

BADA MÁRTA – ÉLETMŰKIÁLLÍTÁS (2023)

Bada Márta és Daróczi János

Feledy Balázs

DAVID BEERI – HALHATATLAN SZÉPSÉG (2023)

Sztojka Attila

David Beeri

KÁLLAI ANDRÁS, KÁLLAI HENRIK – LEPOROLT ÖRÖKSÉG (2023)

Kunhegyesi Ferenc, Kállai András és Kállai Henrik

FERKOVICS JÓZSEF: SZILÁNKOK (2023)

Ferkovics József

KUNHEGYESI FERENC: UTOLSÓ MÍTOSZOK

Kunhegyesi Ferenc

Szegedi Tamás

Alex Torres és Kunhegyesi Ferenc

FARKAS NOÉMI: EGO (2024)

Farkas Noémi és Kunhegyesi Ferenc

HORVÁTH M. JUDIT: CSALÓKA LÁTSZAT (2024)

Horváth M. Judit és Szarka Klára

Horváth M. Judit

BARI JANÓ: A VILÁGOT BEJÁRT ELMÉMNEK BENYOMATAI – A GANGA MANTRÁI (2024)

Kunhegyesi Ferenc és Bari Janó

Kunhegyesi Ferenc, Bari Janó
és Müller Péter Sziámi

A Romano Drom duó és Müller Péter Sziámi

STALTER GYÖRGY – BOTOS ZOLTÁN: JÓZSEFVÁROS – VÁROS A VÁROSBAN (2024)

Botos Zoltán és Stalter György

Stalter György és Dési János

FACE 2 FACE

Ahogy fontosnak tartottuk az ART MARKET BUDAPEST nemzetközi kortárs képzőművészeti vásáron való állandó részvételünkkel, hogy galériánkat bekapcsoljuk a hazai és nemzetközi képzőművészeti vérkeringésbe, úgy feladatunknak tartjuk, hogy nyissunk a hazai nem roma szcénára felé a nyitottság és egymás megismerése érdekében. 2025-ös első kiállításunk ennek jegyében született meg, ahol öt nem roma alkotó állított ki FACE 2 FACE (Szemtől szembe címmel). A tárlat sikere nemcsak a kiállítóművészek – Gaál József, Szurcsik József, Verebes György, Ulrich Gábor és Dóra Attila – sikere, hanem mindannyiunké, akik hiszünk benne: a művészet közös ügy, a művészet egy, a művészet mindig párbeszéd.

„Nemcsak egy optikai kérdés, hanem spirituális tekintetben is itt vagyunk egymással. Érdeklődve, nyitottan, tiszta szívből figyeljük egymást, illetve figyelünk egymásra – ez egyébként lehet, hogy sokkal nagyobb fontossággal bír: az egymásra való figyelés, mint egymást figyelni” – nyilatkozta a kiállítás megnyitóján Szurcsik József. „A másság elfogadása, az a fajta felfogás, hogy a másakra figyelve vagy önmagunkat megismerve úgy élni, hogy nem csak elviselni egymást, hanem akár kulturálisan is, sokféle értelemben együttműködni, azt hiszem, ez örök feladat” – mondta Gaál József. „...ez a Galéria, a roma művészeti galéria egy olyan közösségben gondolkodik, akik nem az összezártágban kívánnak megmutatkozni, hanem éppen abban, hogy megnyitják a kapujukat más művészek vagy más művészeti ágak felé is. Nagy szeretettel fogadnak itt bennünket, és azt hiszem, hogy ezt a szeretetet ilyen módon (ezzel a kiállítással) tudjuk viszonzni.” (Szurcsik József)

Szurcsik József

Verebes György és Ulrich Gábor

Gaál József

Dóra Attila, Ulrich Gábor, Verebes György és Szurcsik József

AKTUÁLIS KIÁLLÍTÁSUNK

drBoba – dr. Bódi Barbara: élményTÉR-képek

Bódi Barbara festőművész, művészpédagógus és társadalomkutató. 1977-ben négygyermekes zenész családban született Budapesten. 1995-ben érettségizett porcelánfestőként művészeti szakközépiskolában, 2002-ben pedig az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola rajz–vizuális kommunikáció szakán diplomázott. Részt vett Szentandrassy István Kossuth-díjas festőművész kurzusain, illetve Baska József és Rényi Katalin Munkácsy-díjas képző- és iparművészek képzésén.

1994 óta folyamatosan alkotó és kiállító festőművész, évente átlagosan 3-4 egyéni és csoportos tárlaton mutatkozik be, így többek között 2023-ban Szín-fóniák címmel volt önálló tárlata a bukaresti Liszt Intézet – Magyar Kulturális Központban, valamint 2025-ben a budapesti Romano Kherben Jelzések címmel. A Szentandrassy István Roma Művészeti Galériában 2024-ben állította ki műveit a Tradíció, modernitás, jelenlét – Roma festőművésznők kiállításán. Köztéri alkotása: India, a szantálfa illata (Bódvalenke, freskó) A gyakorlati értékteremtő alkotótevékenységének másik oldala a tudományos elméleti kutatás. Disszertációját az ELTE Társadalomtudományi Kar Szociológia Doktori Iskolájában A XX. század második felében kibontakozó cigány/roma képzőművészeti mozgalom és változásának folyamata a társadalmi emancipáció kontextusában témakörben írta.

MAJOR ESZTER ANNA MŰVÉSZETI ÍRÓ MEGNYITÓSZÖVEGE

Kedves vendégeink, tisztelt hölgyeim és uraim!

Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy ma este itt állhatok Önök előtt, és megnyithatom Bódi Barbara, vagy ahogyan sokan ismerik, DrBoba élményTÉR-képek című kiállítását a Szentandrassy István Roma Művészeti Galériában. Amikor egy művész alkotásai köré gyűlünk, valójában mindig egyfajta belső utazásra indulunk. Képeket látunk, színeket, formákat, de ennél sokkal többet is: egy világot, amelyet az alkotó teremtett. Egy világot, melyben minden ecsetvonás egy történet, minden árnyalat egy érzés, és minden kompozíció egy vallomás.

„A művészet az angyalok összeesküvése a világ feje fölött.” Az idézet Ottlik Gézától származik, de olvashatjuk Bódi Barbara holnapján is – nem véletlenül. Talán mert ő is úgy véli, hogy a világnak szüksége van a jóra, a szépre, a tanításra, a szembesítésre, a megbocsátásra, a feloldozásra. Mindarra, amit a felettünk, közöttünk élő angyalok művelnek napra-nap, hogy élhetőbb legyen ez a világ. Összeesküdnek minden felett, ami nem a lélek épülését, megtisztulását szolgálja. És ebben az összeesküvésben az angyalok segítői vagy maguk az angyalok: a mindenkori alkotók, akik arra teszik fel az életüket, hogy teremtsenek. Mindig újat. Mindig mást. A művészek a világot teremtik meg nekünk, s bennük a világ válik valóra.

DrBoba, Bódi Barbara ilyen teremtő alkotó. Művészete nem csupán az érzékeinkre hat – sokkal inkább a lelkeinkre. Az alkotás számára nem egyszerűen technikai folyamat, hanem egyfajta misztériumkeresés, folyamatos kutatás, belső párbeszéd. Vallja, hogy a benne lévő alkotóerőből merít, mely olyan esszenciális életenergia, ami összeköti őt a mindenséggel. És valóban, a festőművész, művészpédagógus és társadalomkutató – utóbbi kettő is rendkívüli fontossággal bír DrBoba alkotásában, hiszen egyszerre analizál, tudatosít, szintetizál és transzformál – színekkel és formákkal épít fel egy olyan teret, ahol megérinthetjük az érzések és gondolatok mélyebb rétegeit. Képei életet hordoznak magukban, elevenek, lüktetnek, mesélnek. Egyik sem marad néma – mindegyiknek van mondanivalója, legyen az csenddel rezgő, vagy éppen szenvedélyesen felkiáltó, de végül mindenképpen bennünk, mindenkori nézőiben rezeg-szuszog-zubog tovább.

Bódi Barbara istenfélő ember, s mint ilyen, alkotásaiban Istent keresi, Istennek ad hálát, vele elegyedik szóba, neki ajánl fel és tőle kér. Sőt, megfesti őt, ezzel próféciává emelve alkotását, személyes vallomássá dédelgetve művészi – és emberi – mondanivalóját. Képei egytől-egyig hálaadó sóhajok, miszerint az élet egy ajándék, amit viszonzni egy alkotó a földi lét minél szélesebb spektrumú kiteljesítésével képes. DrBoba a természet végtelen és sokszínű tökéletességéből merít játékos ötleteket: magokat, növény szárakat, leveleket, kavicsokat, üvegdarabokat vagy épp mozaiklapokat komponál festményeinek felületére – a természet adta színek és anyagok minél szélesebb lehetőségeit kihasználva keres új utakat, izgalmas újításokat, önkifejezési lehetőségeket.

„Te vagy a világ, s a világ benned válik valóra” – így hangzik ars poeticája, és ebben a mondatban szépen tükröződik az értékteremtés vágya, a kollektív életélményhez való tartozás ígérete, a művész mint visszatükröző membrán-szerepe a mindenkori misztérium kutatásában. Ez a misztérium pedig a művészet titka, az alkotás szentsége, az élet esszenciája, az elmúlás ellenszere, ízelítő az örökkévalóság szívérvány-horizontjából. Az alkotás teremtés. Olyan folyamat, mely nem csak a művészt alakítja, hanem azt is, aki szemléli a műveit. Barbara képei is ilyenek: megérintenek minket, egy pillanatra megállítanak, elgondolkodtatnak, elcsendesítenek, talán át is formálnak. Érezzük bennük azt az ősi erőt, azt az intuíciót és mélységet, mely csak az impulzív, egyszerre tudatos és ösztönös művészek sajátja. Mert a képek egyszerre mesélnek tudatos tervezésről és szabadon áramló ösztönösségről. DrBoba művészete ebben a kettősségben vibrál: egyszerre bensőséges és nyitott, dinamikus és letisztult, rejtélyes és mégis egyértelmű.

Mesterei között Nagy B. Istvánt, Földi Pétert, Szentandrassy Istvánt, Baska Józsefet, Rényi Katalint tartja számon, magát pedig egyfajta üzenetközvetítőként aposztrofálja, s mint ilyen, a vizualitás szerteágazó eszköztárával, egyes technikai újításokkal és szabad témaválasztásokkal reflektál az őt ért impulzusokra, törekszik maradandó értéket teremteni, s teszi ezt érzékenyen, okosan, bátran, megannyi téma és technika közt egyensúlyozva, akár egy légtornász, vagy akár az angyalok a fejünk felett. Bódi Barbara az a fajta megmerítkező, mindig mélyebbre tanuló, mindig magasabbra törő művész, aki innovatív alkotói attitűdjét tudományelméleti tevékenységgel támasztja meg, és ez a folytonos befogadás egy életen át tartó fejlődés lehetőségét és nagyvonalúságát adja a kezébe. Ez az önmagát inspiráló kreativitás, a képeit nézve, minket is átjár: tekintetek életbe rezgése, messzi világok, univerzumok színekből hasított pannói, éjszakai virágzások titkos pillanatai, pályatársak, mesterek, öröklétbe véssett emberarcai – ők a kísérőink a Szentandrassy Galéria falai közötti barangolásunknak, melynek során bizonyosan sok kedvencet találunk.

A teljesség igénye nélkül: a Fantazma-glória, a Felkelő nap impressziói és a Hullámvölgyek akárha valamiféle ősi rezgésből fogantak volna, messzi tájakra, egyszervolt harmóniába repítenek minket vissza. Az Íriszek sóhaja, a Flow-sorozat vagy a Színjátékok 3 felvonásban mint természethez írt ódák egy-egy versszakai, teremtésről, életről, elmúlásról, örökkévalóról mesélnek, a Tükröm-tükröm sorozat portréi pedig, akár megannyi önarckép stációi, a sokszínűség, a mégis ugyanolyanság variációit színezi egy témára, címe az is lehetne: a másságról másként. A 371 Csillag című alkotás pedig a holokausz áldozatainak emlékének adózva, a történelem sötét korszakának kortárs átértelmezése – íme tehát Bódi Barbara harmonikus, lírikus, értékteremtő magaslátának egy mély, drámai, valós sorsértelmezést felvállaló alámerülése, ha tetszik, a fény mellett az árnyék szükségszerű megjelenése.

Barbara alkotásai erősek és törékenyek egyszerre, akárcsak maga az emberi lélek. Talán épp ez az egyik legnagyobb erejük: hogy minden egyes darabban ott rejlik az emberi lét szépsége és összetettsége. Olyan képek ezek, melyekben a múlt és a jelen találkozik, az emlékek és a vágyak összefonódnak, hogy végül egyetlen harmonikus egésszé álljanak össze. Mert az alkotás nem csupán technika vagy eszközök összessége, hanem maga az élet. És úgy tűnik, Barbara számára a festészet olyan, akár egy belső beszélgetés, egy soha véget nem érő dialógus a világgal és önmagával. Kiállítása nem pusztán térben elhelyezett képek sora, hanem nagylelkű és szükségszerűen megható meghívás, mely által mi is részesei lehetünk ennek a teremtő folyamatnak. Hogy adjuk magunkat annak a színes, hullámozó, ezertónusú világnak, melyben ő otthon van.

„A művészet az angyalok összeesküvése a világ feje fölött.” Ottlik Géza angyalai összeesküdnek minden felett, ami nem a lélek épülését, megtisztulását szolgálja. Ekként szövetkeznek az élet, a hit, az alkotás misztériumának felkutatására, majd felmutatására a művészek. Azzal, hogy mindig újat teremtenek. Mindig mást. A művészek a világot teremtik meg nekünk, s bennük a világ válik valóra.

Ma este tehát nem csupán egy kiállítást nyílik meg, hanem vele egy ajtó is egy csodálatos világba, egy kivételes művész univerzumába. Oda, ahol a színeknek történetük van, a formák mesélnek, az alkotások a lélek lenyomatai. Hálások lehetünk, hogy Bódi Barbara, DrBoba megosztja velünk ezt az univerzumot, és engedi, hogy oda mi is belépjünk. És egy kis időre angyalokká váljunk.

Fogadják szeretettel Bódi Barbara művészetét, és engedjék, hogy a képei megszólítsák Önöket!
Köszönöm megtisztelő figyelmüket, ezennel a kiállítást megnyitom!

TERVEINK

Évfordulók, megemlékezések

- 2025. ÁPRILIS 6.
Nemzetközi Roma Nap – A roma kultúra napja
- 2025. ÁPRILIS 25.
drBoba – dr. Bódi Barbara: élményTÉR-képek kiállításának finisszáza
- 2025. MÁJUS 4.
Kerekes Gábor és Túró Zoltán Humanisták a káoszban című kiállításának megnyitója
- 2025. AUGUSZTUS 2.
A roma holokauszt emléknapja
- 2025. AUGUSZTUS 15.
Kovács József Hontalan-emléknap a költő születésének 75. évfordulóján
- 2025. AUGUSZTUS 26.
Szentandrassy István-emlékest a művész születésének évfordulóján
- 2025. OKTÓBER 18.
A magyar festészet napján Balázs János - és Oláh Mara-emléknap (Balázs János 2025-ben lenne 120, Oláh Mara 80 éves)
- 2025. NOVEMBER 6.
A romani nyelv világnapja

fotók:

Fortepan / Cselényiné Sütő Ágnes, Fuchs Máté, Hetesi Dániel, Kincses Gyula, Nesztinger Szilárd, Papp Róbert, Pusztai Krisztián

szerkesztők:

Medgyesi Gabriella, Manzardo Leona

felelős kiadó:

Papp Róbert

Szentandrassy István Roma Művészeti Galéria

1056 Budapest Irányi u. 20.
galeria@gandhikft.hu

www.szentandrassygaleria.hu

2025. április